

Andorkó Mária: Apró lépésekkel a TIOP rögös útján - Egy nyertes pályázat története

A hajdúböszörményi Kertész László Városi Könyvtár vezetőjeként kísérletet teszek arra, hogy könyvtáros kollégáimmal megosszam a TIOP-1.2.3/08/01 pályázat elkészítése során szerzett tapasztalataimat. Egy 2009. május 19-én keltezett levél jogosít fel erre:

"Örömmel értesítem, hogy az Új Magyarország Fejlesztési Terv Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program támogatási rendszeréhez benyújtott

»A hajdúböszörményi Kertész László Városi Könyvtár infrastruktúra-fejlesztése a bárki számára könnyen elérhető információ és tudás megszerzése érdekében« című, TIOP-1.2.3-08/1-2008-0037 jelű pályázatát az OKM Támogatáskezelő Igazgatósága 9.816.546,- Ft. összegű támogatásra érdemesnek ítélte."

(idézet a levélből)

Hosszú, sok munkával járó út vezetett el eddig, amelynek során azonban kollégáimmal együtt sokat tanultunk, rengeteg új ismeretre, tapasztalatra tettünk szert. Már lassan egy éve, hogy a pályázaton dolgoztunk, apró lépésekkel haladva előre ezen az ismeretlen úton.

A kezdet

2007 novemberében, e-mailben érkezett egy meghívás a Könyvtári Intézettől, amely az OSZK-ba invitálta az érdeklődő könyvtárosokat az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) két pályázati konstrukciójáról, a TIOP-ról és TÁMOP-ról szóló tájékoztatóra. Rövid gondolkodás után úgy éreztem, ott a helyem!

Nem igazán volt ismeretem az uniós pályázatokról, persze ilyen-olyan előadásokat hallottam róluk, de a könyvtárakkal való összekapcsolódásukról ez volt az első hír. A fejlesztés lehetőségének ígérete nagyon felkeltette az érdeklődésemet.

Ez a 2007. novemberi tájékoztató eldöntötte számomra, és a másnapi otthoni konzultáció a kollégák számára is, mindenképpen pályázni fogunk! A nulláról kellett indulni: fogalmak értelmezése, pályázati konstrukciók, operatív programok egymásra épülésének megismerése, mi az a prioritás stb.; ízelgettük a TIOP-ot és a TÁMOP-ot, de főleg a TIOP-ot! Már az első információk is jelezték, hogy a mi - eddig csak gondolatban és elérhetetlen távolságban meglévő - könyvtárfejlesztési elképzeléseink, talán, ha nagyon akarjuk és mindent megteszünk érte, a TIOP-pal megvalósulhatnak.

2008 márciusában került sor a második tájékoztató napra az OSZK-ban; ezen a rendezvényen meglepően kevesen voltunk. Ez bizonytalanná tett: hűha, csak én nem vagyok ennyire tisztában ezzel az egészszel!? De az elhangzott tájékoztatók, előadások, meggyőző érvelések a pályázatírás mellett, újra csak megerősítették: MEG KELL PRÓBÁLNI!

Az első megszívlelendő tapasztalat:

Nagyon fontosak ezek a szakmai konzultációk, különösen olyankor, amikor egy "ismeretlen terepre" kell lépnünk. Márpedig az uniós pályázatírás a könyvtárak, könyvtárosok számára 2008-ban a TIOP-1.2.3-08/1 pályázat elkészítésekor az volt. Kellott a könyvtáros szakma vezetőinek meggyőző érvelése, az uniós pályázatokkal foglalkozók szakmai iránymutatása. Ezek mind hozzájárultak ahhoz, hogy merjünk komolyan gondolkozni arról, hogy jelentősen fejlődhet a mi könyvtárunk is. El is hangzott egy ilyen biztató mondat: "A kedvezményezettek körében a városi könyvtárak fontos kör."

A gondolkodás

Az ekkor rendelkezésünkre álló információk alapján - rendszeresen figyeltük a Könyvtári Intézet és a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ) honlapját is - tervezni kezdtük a projektünket.

A Portál program megfogalmazta azt a jövőképet, amelyet egy mai, Magyarországon működő könyvtárnak, természetesen a saját helyi körülményeinek, feladatának megfelelően, a fejlődésben követnie kell. A könyvtáros szakma vezetőinek sikere, hogy a könyvtárak oktatásban betöltött jelentős szerepét megragadva, be tudták emelni a pályázati lehetőségek körébe a könyvtárakat, így a programban megfogalmazottak megvalósíthatósága is elérhetőbbé vált.

A jövőkép megvalósítását szolgáló célok mentén kezdtünk el gondolkodni mi is.

1. Milyenek a mi jelenlegi működési, infrastrukturális feltételeink?
2. Mi az, amit ma Hajdúböszörményben az egyetlen nyilvános közkönyvtártól elvárnak a felhasználók?

Egyik oldalon szerepel: a jövőkép - az eléréséhez szükséges célok meghatározásával.

Másik oldalon: a hajdúböszörményi Kertész László Városi Könyvtár infrastrukturális helyzete.

Kiindulási pont: a kettő közötti különbségből mi az, ami a TIOP-os pályázati konstrukcióból megvalósítható, természetesen a könyvtár oktatási szerepének kidomborításával?

Körvonalazódtak az elképzelések, de a konkrét gondolkodás csak a pályázat kiírása után kezdődhetett el.

Segítséget jelentett, hogy több alkalommal összegyűltek a TIOP-os pályázaton részt venni akaró könyvtárak képviselői a debreceni megyei könyvtárban. Így kitisztult a kép: milyen formában pályázzunk (egyéni vagy konzorcium formában), mi kerüljön a projektbe, hogyan tudunk sikeres pályázat esetén a megvalósítás után együttműködni, kell-e, és ha igen, milyen segítség a pályázat megírásához.

A második megszívlelendő tapasztalat:

Az együttgondolkodás, a véleménycsere feltétlenül fontos a pályázati tevékenység során!

Ennek lett a végeredménye:

- Mivel a megyei könyvtár vezette konzorciumba, sajnos, a hajdúböszörményi könyvtár nem került be, a másik megyében szerveződött konzorciumban való részvétel mellett pedig nem szólt kellő számú érv, eldőlt: egyénileg pályázzunk. A későbbi megyei együttműködés lehetősége természetesen megmaradt.

- Megszületett a projektelképzelés az integrált könyvtári rendszerre vonatkozóan.

- Biztossá vált, hogy a pályázat megírásához szükséges egy ebben jártas szakember segítsége.

Elkezdődhetett tehát a munka.

Amikor eldöntöttük, hogy résztveszünk a TIOP-pályázaton, az első utam a város polgármesteréhez vezetett. Tájékoztattam szándékunkról, az így elnyerhető fejlesztési lehetőségekről, és kértem a támogatását. Ugyanígy konzultáltam a hivatal illetékes osztályvezetőivel is. Mindannyian biztosítottak támogatásukról és felajánlották a szükséges segítséget. A pályázat megírásában igen fontos segítséget nyújtott a polgármesteri hivatal

pályázati referense, így pályázatíró cég segítségét nem kellett igénybe vennünk, ami, azt gondolom, ha csak az anyagi vonzatát nézzük, egyáltalán nem mellékes!

A szükséges előterjesztésekkel kapcsolatban a képviselő-testület is egyhangúlag pályázati szándékunk mellé állt.

A harmadik megszívlelendő tapasztalat:

Mindenkor, de egy jelentős pályázat benyújtásakor különösen fontos a jó együttműködés a fenntartóval. Jól kell tudni az érdekünket érvényesíteni, a könyvtárnak az adott településen betöltött szerepét, az intézmény fontosságát hatásosan, jól kell bemutatnunk!

A pályázatírás

A TIOP-1.2.3-08/1 pályázati konstrukció "A könyvtári szolgáltatások összehangolt infrastruktúra-fejlesztése" teljesen lefedte azokat az infrastrukturális fejlesztési igényeket, amelyek szükségesek a Portál program céljainak megvalósításához. Így bármely pályázó könyvtár, közöttük mi is, közelebb kerülhettek a kitűzött célok eléréséhez. Ennek szellemében építettük fel mi is projektünket.

Röviden a projektről.

A Kertész László Városi Könyvtár projektjének fő célja olyan infrastrukturális fejlesztés, ami alapja lehet egy magasabb szintű és összetettebb tartalmú szolgáltatási rendszer kiépítésének. A könyvtár IKT infrastruktúrájának mennyiségi és minőségi fejlesztése olyan on-line szolgáltatások bevezetését teszi lehetővé, amelyek segítségével a könyvtár a rendelkezésére álló dokumentumvagyon (saját és más könyvtáraké), és az általa közvetített információs adatbázisok segítségével hatékonyabban és könnyebben hozzáférhető módon tudja támogatni az oktatás különböző formáit, színtereit, és így hozzá tud járulni a város (benne a külterületek: Hajdúvid, Pród, Bodaszőlő) lakói életminőségének javításához is.

Közvetlen célok:

- Az online könyvtári szolgáltatások kialakításához és igénybeviteléhez szükséges hardver eszközök (24 órás szerver gép, munkaállomások, felhasználói számítógépek, wifi router, egyéb kisértékű eszközök, szkennerek) beszerzése.
- Könyvtári szoftverek: a HunTéka integrált könyvtári rendszer és az Ariel dokumentumküldő szoftver beszerzése.
- Braille-nyomtató vásárlása.
- A gyermekkönyvtár bővítése egy mellette lévő helyiség hozzátartozásával.

Közvetett célok:

- Online katalógus és tartalomszolgáltatás, elektronikus dokumentumfogadás és -küldés.
- A könyvtár képes lesz saját állományából elektronikus katalógus segítségével online módon tájékoztatást nyújtani. A HunTéka integrált könyvtári rendszer WEB OPAC-ján keresztül, a MONGUZ alapú adatkapcsolati megoldás segítségével lehetőség nyílik a csatlakozásra a közös megyei katalógushoz, és azon keresztül az országos rendszerekhez.
- Megvalósulhat az online tartalomszolgáltatás, az elektronikus dokumentumfogadás és -küldés. Ez segíti a tanuláshoz szükséges dokumentumokhoz, illetve az információkhoz való hozzájutást. Így a külterületek iskolái is elérhetik így a könyvtárat.
- Teljeskörűvé válik a látássérültek számára az információs- és kommunikációs akadálymentesítés, a Braille-nyomtató a vakok számára jelent az esélyegyenlőségben előrelépést.

- A korszerű számítástechnikai eszközök segítségével magasabb szintű szolgáltatások (számítógép használata; információs adatbázisok, internet igénybevétele) válnak lehetővé.
- Megvalósulhat a felhasználóképzés, a projekt segíti az információkeresési készségek fejlesztésére irányuló, könyvtárban szervezett képzések megvalósulását is.
- Az olvasói tér bővítésével korszerű, a XXI. századi igényeknek megfelelő könyvtári környezetben, nagyobb létszámú csoportokat fogadva válik lehetővé az olvasást népszerűsítő programok, könyvtári órák, csoportos foglalkozások szervezése a gyermekkönyvtárban, ilyen módon is megvalósítva a könyvtár oktatásban, képzésben betöltött szerepét.

A fejlesztés eredményeként egyidőben több felhasználót tudunk fogadni, a korszerű eszközökkel magasabb szintű szolgáltatásokat leszünk képesek nyújtani, az új szolgáltatásokkal új felhasználói csoportokat tudunk megnyerni.

Az elért eredmények hosszú távon hozzájárulnak a könyvtár oktatási-képzési szerepének erősítéséhez, az oktatás minden szintjének szélesebb körű, hatékonyabb támogatásához.

Véleményem szerint röviden felvázolt projektünk is mutatja, hogy a TIOP-ban megfogalmazott fejlesztési koncepció széleskörűen felöleli a különböző könyvtárak fejlesztési lehetőségeit. Mi is komplex, kerek egész fejlesztési projektet tudunk kidolgozni, és így nagyon sok fontos infrastrukturális fejlesztési célt meg tudunk valósítani.

Volt tehát egy szép elképzelésünk, amivel minőségi szolgáltatásokat tudunk biztosítani a hajdúböszörményieknek, de ezt bele kellett illesztenünk a pályázati adatlap szűk rubrikáiba!

Új nyelvet kellett megtanulni, lényegre törő, rövid mondatokat fogalmazni. Itt nincs helye a mellébeszélésnek, a körülírásnak, a meghatározott számú karakterekbe csak a lényeg fér bele!

Aztán meg kellett tanulni ugyanazt többféle csoportosításban, több oldalról bemutatva előadni, karakterhatárok közé szorítani. Nem volt könnyű.

A negyedik megszívlelendő tapasztalat:

A projektet röviden, minden lényeges elemet tartalmazó módon kell megfogalmazni. Adott kérdéseknél mindig bizonyos részeit kell kidomborítani. Nagyon fontosak a kulcsszavak (amelyek kiemelhetők a pályázati kiírásból), ezek mindig legyenek benne.

A tartalmi elemek mellett nagyon kell figyelni a formai megfelelésre is! Sorszámozás, tartalomjegyzék, aláírások, dátumok ne maradjanak le!

A pályázat készítése során sem értettem, és ma sem tudom, hogyan kapcsolódnak a könyvtár infrastrukturális fejlesztéséhez pl. a "Kötelezően megadandó fenntarthatósági indikátorok", mint pl. az üvegházhatású anyagok kibocsátásának mértéke, vagy a fajlagos vízfelhasználás mértéke. Persze tudom, az uniós pályázatokra vonatkoznak bizonyos általános szabályok, tudom, csak nem értem miért kell mindent, tekintet nélkül egyedi sajátosságra, intézménytípusra, működési területre stb. ugyanolyan sémák szerint működtetni.

Miért van szükség felesleges adatokra, vállalásokra cserébe azért, hogy a tényleges feladatainkat magasabb színvonalon el tudjuk látni. Természetesen ez utóbbiért megéri ezeket végrehajtani, ha már egyszerűbben, könnyebben nem lehet.

Az ötödik megszívlelendő tapasztalat:

A pályázati projekt kidolgozása a könyvtárosok feladata, de tapasztalatom szerint az adatlap kitöltéséhez, a fentebb említett nem szakmai követelmények értelmezéséhez mindenképpen jó, ha az uniós pályázatírásban jártas személy segítségét igénybe vesszük. Nem feltétlenül drága pályázatíró cégre gondolok. Mi szerencsés helyzetben voltunk, mert pótolhatatlan

segítséget nyújtott a polgármesteri hivatal gyakorlott szakembere. A pályázat postára adása után fellélegeztünk, és bízunk a sikerben. Nem hiába!

Nyertünk!

Ez igen jelentős siker a számunkra. Hogy a bennünket nem ismerők is megértsék, miért, szeretném röviden bemutatni a könyvtár jelenlegi állapotát.

Egy többfunkciós épületben (van itt földhivatal, ügyészség, közjegyző, pártiroda, zöld szervezet) működünk 646 négyzetméteren. Infrastrukturális helyzetünkre jellemző: számítógépeink zöme (összesen 14 db van) elavult (hat-nyolc éves), internethasználaton kívül online szolgáltatásaink nincsenek, a könyvtári munkafolyamatok közül csak a kölcsönzést végezzük számítógépen a felnőtt részlegben, nincs számítógépes katalógusunk, állományunk interneten nem érhető el. Az információs és kommunikációs akadálymentesítés az a terület ahol jelentősebb fejlesztéseket tudtunk megvalósítani: a Fogyatékosok Közalapítványa pályázatának segítségével, 2006-ban szereztünk be a látássérültek számára nagyító- és felolvasógépet, számítógépet és a használatát megkönnyítő nagyító- és felolvasó szoftvert, és több egyéb, esélyegyenlőséget elősegítő eszközt a hallássérültek számára is.

A projekt megvalósítása még előttünk áll; sok-sok munka, öröm és biztosan nem kevés probléma és akadály is lesz. De az, amit így nyerünk, erőt ad mindenhez.

Már látjuk a szebb, tágasabb gyermekkönyvtárunkat, a gyerekeket, akik biztosan örömmel veszik majd birtokba. Tervezzük az itt megvalósítható programokat, baba-klubot, családi vetélkedőt, gyerekfoglalkozásokat.

A régi, elavult, már alig-alig működő számítógépek helyére elképzeltük az újakat, és gondolatban már együtt örülünk a felhasználókkal. A könyvtárosok munkavégzése is könnyebb lesz az új gépeken, készülünk az új integrált könyvtári rendszerrel való ismerkedésre is. Interneten elérhető katalógusunkkal pedig kitágíthatjuk a könyvtár falait, új szolgáltatásokat vezethetünk be.

Bővítjük az esélyteremtés körét a látássérültek számára, jó lesz újabb lehetőséget biztosítani a segítségnyújtásra.

Mi itt, Hajdúböszörményben, ebben a 32 000 lakosú alföldi városban, Hajdú-Bihar megye második legnagyobb városában működő nyilvános közkönyvtárként egy országos könyvtári rendszer kis pontja vagyunk. De a rendszer részeként mi is közvetítünk, a saját és a nagy országos rendszer dokumentumállományát és információit. Ha minél több könyvtárban meg tudnak valósulni azok az infrastrukturális fejlesztések, amelyek a XXI. században szükségesek, kialakulhat a Portál programban megálmodott könyvtári rendszer, amelyet így fogalmaztak meg:

"A könyvtári rendszer egésze alkalmas a nyilvánosságra hozott információnak, felhalmozott tudásnak, valamint műveltségnek a mindenki számára a lakóhelytől és településtípustól független, egyenlő esélyű hozzáférhetővé tételére elősegítve ezzel a különböző területek versenyképességét, növelve az esélyegyenlőséget, és segítve a leszakadó térségek és csoportok felzárkózását."

Bízom benne, hogy 2013-ban már közel leszünk az ideához!

Biztatom a kollégákat: most igazán van lehetőség az előrelépésre, aki csak teheti, ne szalassza el! Azt gondolom, a mi könyvtárunk példája is mutatja, hogy aki mer hinni, és keményen dolgozik érte, sikert érhet el!